

JOHANNES, DE GELIEFDE DISCIPEL

Hugo Bouter

JOHANNES,
DE GELIEFDE
DISCIPEL

Zoals wij hem vinden in het Evangelie naar Johannes

Johannes, de geliefde discipel

Zoals wij hem vinden in het Evangelie naar Johannes

Auteur: Hugo Bouter
Vormgeving: Jan Paul Spoor
Eerste editie: 2003 Boeken om de Bijbel, Gouda
Tweede editie: 2022 OudeSporen online uitgeverij
Copyright: OudeSporen online uitgeverij

ISBN: 90-70926-26-1
NUR 707

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch of mechanisch, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

*‘Eén van Zijn discipelen, hij die Jezus liefhad,
lag aan in de schoot van Jezus.’*

Johannes 13:23

Inhoud

Woord vooraf	9
1. Introductie	11
Johannes' karakter en roeping	11
De discipel die Jezus liefhad	13
2. In de bovenzaal	17
Aanliggen in de schoot van Jezus	17
De noodzaak van reiniging	19
3. Bij het kruis van Jezus	21
Het kruis en zijn resultaten	21
Nieuwe familiebanden	24
4. Bij het open graf	27
Getuigen van Christus' opstanding	27
De betekenis van Christus' opstanding	29
Eén geest met de Heer	31
De doop is een 'begravenis'	32
5. Bij de zee van Tiberias (1)	35
Van nu aan zult u mensen vangen	35
Opstandingstaferelen	37

Het is de Heer	39
6. Bij de zee van Tiberias (2)	43
Heb je Mij lief?	43
Petrus en Johannes en hun dienst	45
Totdat Hij komt	49

Woord vooraf

Johannes, de discipel die Jezus liefhad, nam als vriend en vertrouweling van Christus een speciale plaats in onder de discipelen. Zijn voorbeeld stimuleert ons als volgelingen van de Heer in dagelijkse gemeenschap met Hem te leven. Er zijn minstens vijf dingen die wij kunnen leren uit de bijzondere positie van Johannes in de nabijheid van de Meester. Laten wij deze lessen ter harte nemen en het voorbeeld van Johannes volgen, zodat ons leven tot eer van de Meester zal zijn.

1. Als gelovigen hebben wij Hem lief, omdat Hij ons éérst heeft liefgehad (1 Joh. 4:19).
2. Christus is opgevaren naar de hemel en wij zien Hem daar met het oog van het geloof, gekroond met heerlijkheid en eer (Hebr. 2:9). Hij deelt Zijn hemelse rijkdommen met de Zijnen en Hij reinigt ons door het waterbad met het Woord (Ef. 5:26).
3. Omdat Hij ons heeft liefgehad tot het einde en Zichzelf voor ons heeft overgegeven op het kruis (Joh. 13:1; Gal. 2:20), staan wij ook aan Zijn kant als de Gekruisigde (Gal. 6:14).
4. Wij wandelen nu verder met Hem in nieuwheid van leven, in de kracht van Zijn opstanding (Rom. 6:4).
5. Wij wachten op Zijn terugkeer, terwijl wij Hem volgen en dienen als herders van de kudde en als vissers van mensen (Joh. 21:22).

Johannes, de geliefde discipel

Gouda, voorjaar 2022

H. Bouter

1. Introductie

Johannes' karakter en roeping

Hoewel de Heer twaalf discipelen of apostelen aanstelde, waren er drie onder hen die een bevoorrechte plaats innamen: Petrus, Jakobus en Johannes. Zij behoorden tot de eerste discipelen die door de Heer werden geroepen en Hij nam hen enkele keren apart.

Hij stond hun toe Hem te volgen in het huis van Jaïrus, opdat zij Zijn macht over dood en graf zouden zien (Mark. 5:37vv.). Hij nam hen ook mee op de berg van de verheerlijking, opdat zij zouden zien hoe het Koninkrijk van God zou komen in kracht (Mark. 9:1-13). Hij beantwoordde hun vragen over de verwoesting van de tempel met de rede over de laatste dingen (Mark. 13:3vv.). Deze drie discipelen waren ook bij Hem in de hof Gethsemane, waar zij met Hem hadden moeten waken in het gebed (Mark. 14:32-42). Zij waren dus vaker dan de anderen ooggetuigen van bijzondere gebeurtenissen, en 'ooggetuigen van Zijn majesteit' (2 Petr. 1:16). Zo zagen zij Zijn heerlijkheid (Joh. 1:14).

Jakobus en Johannes waren broers, de zonen van Zebedeüs. Maar de Heer gaf hun de bijnaam 'Boanerges, dat is zonen van de donder' (Mark. 3:17). Dit laat iets van hun karakter zien. Zij stredden voor de eer van de Meester en wilden zelfs vuur van de hemel laten neerdalen

op de Samaritanen die Jezus niet wilden ontvangen (Luk. 9:49vv.). Zij hadden kennelijk een sterk en ambitieus karakter, zoals ook blijkt uit hun wens om de eerste plaats in te nemen aan de rechter- en de linkerzijde van de Heer wanneer het Koninkrijk in heerlijkheid zou worden geopenbaard (Matt. 20:21; Mark. 10:35-37).

Deze voorvallen wekken niet direct onze sympathie voor Jakobus en Johannes. De figuur van Johannes heeft nu speciaal onze aandacht. Zijn naam betekent: 'de Heer is genadig', of 'de Heer heeft genade bewezen'. Dit lijkt helemaal in tegenspraak te zijn met zijn natuurlijke aard als een zoon van de donder. Maar de Heer had Johannes lief en Hij heeft hem onderwezen in de school van de genade. Wij mogen aannemen dat de geliefde discipel veranderd is, doordat hij leefde in de nabijheid van de Heer. Hij zal steeds meer oog hebben gekregen voor de grootheid van Gods liefde en genade, zoals die op een volstrekt unieke wijze aan het licht zijn gekomen in de Zoon van Gods liefde (Joh. 1:14-18; 3:16).

Zo neemt Johannes zelfs onder deze drie discipelen, die de Heer zo vaak apart nam, een bijzondere plaats in als vriend en vertrouweling van de Heer. En zo is deze geliefde discipel ook een voorbeeld, een model voor ons als volgelingen van de Heer. Wij moeten allemaal van Hem leren zachtmoedig en nederig van hart te zijn en een heel andere gezindheid te tonen dan die ons van nature kenmerkt (Matt. 11:29).

De discipel die Jezus liefhad

Laten wij daarom nadenken over deze geliefde discipel, die steeds op de achtergrond bleef en zich in het Evangelie naar Johannes alleen betitelde als de volgeling die het voorwerp was van de liefde van de Heer (vgl. Joh. 13:23; 19:26; 20:2; 21:7, 20). Wat de Schrift hier van Johannes vermeldt, geldt in principe voor alle volgelingen van de Heer. Wij zijn allemaal voorwerpen van de liefde van Christus, Die ons heeft liefgehad en Zichzelf voor ons heeft overgegeven.

Die liefde geldt voor al de Zijnen en voor de gemeente in haar geheel (Ef. 5:2, 25), maar ze is tegelijkertijd toch ook heel persónlijk. Paulus kon zeggen dat hij leefde door het geloof in de Zoon van God, Die hem had liefgehad en Zichzelf voor hem had overgegeven (Gal. 2:20). In die zin zijn wij dus allemaal discipelen die door Jezus geliefd zijn. Maar in de praktijk is er een bepaalde geestelijke groei nodig om op die manier over onze relatie met de Heer te kunnen spreken. Wij zullen zelf telkens op de achtergrond moeten treden en onszelf en onze eigen zwakke liefde voor Hem moeten leren wegcijferen. Op die manier zullen wij steeds meer oog krijgen voor Zijn rijke liefde voor ons.

Het feit dat *Hij* ons liefheeft, wordt dan het enige dat belangrijk is. Onze liefde voor Hem is gebrekkig en veranderlijk, maar Zijn liefde voor ons is standvastig en onveranderlijk. Zijn liefde is 'sterk als de dood' (vgl. Hoogl. 8:6). De dood van de Heer Jezus was het bewijs van de kracht van Zijn liefde voor ons; Hij heeft ons liefgehad tot het einde. In die liefde mogen wij ons nu verblijden, want zij is in onze

harten uitgestort door de Heilige Geest Die ons gegeven is (Rom. 5:5).

Zijn verlangen, Zijn liefde gaat naar ons uit, ondanks alles wat wij zijn. Daarom kunnen wij zeggen: ‘Van mijn Geliefde ben ik, en naar mij gaat Zijn begeerte uit’ (Hoogl. 7:10). Alles valt dus weg en wordt onbelangrijk in het licht van deze goddelijke liefde. Het is in dit verband van belang dat hier het Gr. woord ‘agapao’ wordt gebruikt voor de liefde van de Heer voor Johannes. Dit woord is steeds een aanduiding van de goddelijke liefde, de liefde die haar oorsprong vindt in Hem, niet in iets aantrekkelijks van onszelf.

God heeft ons lief, want ‘God is liefde’ (1 Joh. 4:8, 16). Zo is het ook met de liefde van de Heer Jezus voor ons. Hij heeft de volle maat van die liefde getoond, want Hij heeft de Zijnen liefgehad tot het einde (Joh. 13:1). Ondanks het onbegrip dat Hij ontmoette van de kant van Zijn discipelen, heeft Hij volhard en Hij heeft Zijn liefde ten volle bewezen door Zijn overgave in de kruisdood.

In de vijf passages in het Evangelie naar Johannes, waar Johannes wordt aangeduid als de discipel die door Jezus werd geliefd, wordt overigens ook éénmaal het Gr. woord ‘phileo’ gebruikt (Joh. 20:2). Dit woord heeft meer de betekenis van gehechtheid, genegenheid. De Heer was ook *gehecht* aan de geliefde discipel. Het is in deze passages ook steeds van belang om te letten op het contrast tussen Petrus en Johannes, want hierdoor komt de geheel eigen positie van Johannes nog beter tot uitdrukking.

Wij hopen na te denken over de plaats van de geliefde discipel in de bovenzaal en vervolgens bij het kruis en het open graf van Jezus, en

ten slotte bij de zee van Tiberias. Het eerste tafereel in de bovenzaal geeft ons een indruk van onze verbondenheid met Christus in de hemelse heerlijkheid. Maar het laat ook zien dat wij hier op aarde voortdurend behoefte hebben aan de wassing met water door middel van het Woord. De volgende voorvallen bij het kruis en het graf van Christus tonen ons hoe wij als gelovigen met Hem zijn verbonden in Zijn dood en opstanding; en de laatste geschiedenis bij de zee van Tiberias schildert de opgestane Heer als de Leidsman van al Zijn discipelen – totdat Hij komt.

Johannes, de geliefde discipel

2. In de bovenzaal

Johannes 13:1-38

Aanliggen in de schoot van Jezus

Johannes 13 verplaatst ons naar de bovenzaal, waar de voetwassing plaatsvond en de Heer met Zijn discipelen het Pascha vierde. Wij zien hier het impulsieve en onbezonnen gedrag van Petrus, maar ook het diep treurige verraad van Judas. Tegenover dit alles staat echter de waardigheid en de rust waarmee Johannes aanlag ‘in de schoot van Jezus’ (Joh. 13:23).

Deze uitdrukking – ‘in de schoot’ of ‘aan de boezem’ van Jezus – geeft aan dat Johannes een ereplaats innam aan de rechterhand van de Heer. Hij lag aan in de directe nabijheid van de Meester. Het was de plaats van vertrouwen en van intimiteit, zoals ook blijkt uit vergelijking met Johannes 1, waar wij deze term vinden in verbinding met de Heer Zelf. De Heer Jezus is de eniggeboren Zoon, Die in de schoot van de Vader is en daardoor ook volkomen in staat is de Vader te verklaren (Joh. 1:18). Welnu, zoals de Zoon het Voorwerp is van de liefde van de Vader, is de discipel ook het voorwerp van de liefde van de Heer (vgl. Joh. 17:26). Wij mogen een plaats in Zijn nabijheid innemen, dicht aan Zijn hart.

Het voorbeeld van Johannes geeft dit duidelijk aan. Dat zal ons leven veranderen, want het besef van de liefde van de Heer heeft twee bijzondere gevolgen: het geeft zowel innerlijke rust als geestelijk inzicht. Zo kon Johannes rustig zijn te midden van de opschudding die de mededeling van de Heer teweegbracht, dat één van de discipelen Hem zou verraden. Bovendien ontving hij inzicht in de gedachten van de Heer. Aan de boezem van de Heer was hij in een veel betere positie dan Petrus om Hem te vragen wie Hij toch bedoelde; op die manier kon hij inzicht krijgen in deze moeilijke situatie.

Johannes 13 is trouwens helemaal een hoofdstuk van contrasten. De liefde van Christus deed Hem de plaats van een Slaaf te midden van Zijn discipelen innemen; zo corrigeerde Hij hun egoïsme en eigenliefde. Het licht van Christus maakte het duistere hart van Judas openbaar; en deze verdween daarop in de nacht ('En het was nacht', Joh. 13:30). Bij Petrus zien wij de onbezonnenheid en later ook de zwakheid van het vlees, bij Judas de diepe verdorvenheid ervan. Petrus begreep de Heer niet en hij kon Hem toen niet volgen op de weg van het lijden. Later zou dit anders worden (Joh. 13:36). Judas was niet tot inkeer te brengen en werd een willoos werktuig van de macht van de satan.

In deze verwarrende situatie, vlak vóór het lijden, zien wij Christus echter rustig aanliggen aan de maaltijd. Het was Zijn vurige wens met Zijn discipelen te eten en met hen te spreken. Johannes, de geliefde discipel, deelde in de innerlijke rust van de Heer en hij voelde zich gelukkig in Zijn nabijheid. Het lijden wierp weliswaar zijn schaduwen vooruit, maar niets kon zijn vredige gemeenschap met de Heer verstoren.

De plaats die Johannes hier innam bij de Heer, is een mooie illustratie van onze eigen positie als gelovigen. Wij zijn namelijk nauw verbonden met Christus in de hemel. Wij zijn in Hem geplaatst in de hemelse gewesten, en Hij leeft ook in ons (vgl. Joh. 14:20). Te midden van een vijandige wereld die Hem heeft uitgeworpen, hebben wij toch een plaats in Zijn nabijheid. Het is een plaats die gescheiden is van de wereld, verheven boven de onrust van de omstandigheden hier beneden. Wij zijn daar met Hem ‘in de bovenzaal’, dit is Zijn gastverblijf.

Wij genieten daar van de gemeenschap met Hem en van de maaltijd die Hij voor ons heeft aangericht. Hij geeft ons hart rust, maar Hij schenkt ons ook inzicht in Zijn gedachten. Zoals Johannes die rust genoot in de schoot van de Heer en daarbij inzicht ontving in Zijn gedachten, zo geeft het aanliggen met Hem ons visie voor de toekomst. Als geliefde discipelen weten wij dat wij een veel beter deel hebben dan deze wereld: een deel mét de Heer Die is teruggekeerd naar de hemel (Joh. 13:1, 8).

De noodzaak van reiniging

De voorwaarde om als discipelen praktisch deel met de Heer te hebben, is de voetwassing; dat zien wij aan het begin van Johannes 13. Wij moeten door Hem worden gereinigd, elke dag weer opnieuw, om werkelijk deel met Hem te kunnen hebben (Joh. 13:8). De Heer maakte dat heel duidelijk aan Petrus en de anderen. De voetwassing is een beeld van de reiniging door het waterbad met het Woord (vgl. Ef.

5:26). Reiniging van alles wat ons bezoedelt op aarde is noodzakelijk om gemeenschap met de Heer te kunnen hebben en onszelf met Hem verbonden te weten op de plaats die Hij nu inneemt bij de Vader.

Naast de eenmalige, algehele wassing die wij bij de nieuwe geboorte ondergaan (Joh. 3:3, 5; 13:10; 15:3; Tit. 3:5), vinden wij in de Schrift drie voorbeelden van voortdurende, herhaalde reiniging:

1. De voetwassing zoals wij die hier vinden, is nodig om deel te kunnen hebben met de hemelse Heer en met Hem te kunnen aanliggen.
2. Om als priesters in het heiligdom te kunnen staan, moeten wij evenals de zonen van Aäron onze handen en voeten wassen bij het wasvat in de voorhof (Ex. 30:17-21). Dat wil zeggen: vóórdat wij met onze offers van lof en aanbidding naderen in Gods tegenwoordigheid moeten wij onze handel en wandel onderwerpen aan de reinigende werking van Gods Woord.
3. Om als gelovigen in afzondering van het kwaad te kunnen wandelen op de weg naar het hemelse Vaderland, hebben wij evenals de Israëlieten in de woestijn behoefte aan het reinigingswater (zie Num. 19).

Laten wij daarom doordrongen zijn van de noodzaak tot reiniging door middel van het water van het Woord en laten wij onszelf gewillig daaraan onderwerpen. Want: ‘Als Ik je niet was, heb je geen deel met Mij’ (Joh. 13:8).

3. Bij het kruis van Jezus

Johannes 19:25-27

Het kruis en zijn resultaten

Nadat de Heer Jezus gevangengenomen en ter dood veroordeeld was, treffen wij de geliefde discipel opnieuw aan bij het kruis. Het was nog maar een handjevol volgelingen van de Heer dat was overgebleven, de anderen waren gevluht. De Heer wachtte tevergeefs op troosters in Zijn smart (Ps. 69:21).

Johannes hoorde echter bij die paar getrouwen die daar bij het kruis stonden (Joh. 19:25-27). Hij volgde zijn Meester trouw op de weg van het lijden; en dat in tegenstelling tot Petrus, die tot drie keer toe loochende dat hij een discipel was van de Man van smarten. Aanvankelijk was Petrus de Heer wel gevolgd na Diens gevangenneming, samen met Johannes (die in Johannes 18:15 wordt aangeduid als 'een andere discipel'; maar sommigen denken dat dit iemand anders moet zijn geweest, bijv. Nicodemus).

Maar het ontbrak Petrus blijkbaar aan volharding om de Heer te blijven volgen op de weg van smaad en lijden, van verachting en vernedering. Zijn zwakheid kwam nu aan het licht en ook de waarheid van het woord dat de Heer tot hem had gesproken, dat hij

Hem nu niet zou kunnen volgen (Joh. 13:36-38). Johannes bleef echter trouw en stond zelfs op dit moment van de ergste smaad aan de kant van zijn Heer. Hoe was dit te verklaren? Mogen wij het niet zo zien, dat de gelukkige uren die hij met de Heer had doorgebracht in de bovenzaal hem nu de kracht schonken om de test van het lijden te doorstaan? Nu bleek duidelijk hoe hecht de band was tussen de Heer en Zijn geliefde discipel.

En dit houdt uiteraard weer een belangrijke les in voor ons als volgelingen van Christus. Het voorbeeld van Johannes toont ons dat een leven in nauwe gemeenschap met de Heer in de hemel een absolute noodzaak is om Hem trouw te kunnen volgen in de wereld die Hem heeft buitengeworpen. Anders gezegd: de gemeenschap die wij door de kracht van de Heilige Geest genieten met onze Heer in de hoge ('in de bovenzaal'), maakt ons geschikt om hier op aarde de voetstappen te drukken van een verworpen Heiland en consequent Zijn zijde te kiezen.

Het is van groot belang om zo onze plaats in te nemen bij het kruis van Jezus. Er is veel dat wij dan kunnen leren. Wij zien Hem daar hangen als de Zondendrager, Die voor onze zonden gestorven is. Hij heeft immers onze zonden gedragen in Zijn lichaam op het hout (1 Petr. 2:24). Daar is Hij ook voor ons tot zonde gemaakt, opdat wij zouden worden gerechtigheid van God in Hem (2 Kor. 5:21).

Het zondeprobleem, het vraagstuk van de macht die de zonde over ons uitoefende, is daar op het kruis definitief tot een oplossing gebracht. Door Christus' offer voor de zonde is de zonde in het vlees veroordeeld (Rom. 8:3). Door het kruis zijn wij dus niet alleen verlost van onze zonden, maar ook van de macht van de zonde. Wij zijn

vrijgemaakt van de wet van de zonde en de dood, en wij wandelen nu in de kracht van de Heilige Geest (Rom. 8:2, 4).

Ons zondige vlees is in de dood van Christus veroordeeld en het heeft daar voorgoed zijn einde gevonden. De oude mens is met Christus gekruisigd, opdat het lichaam van de zonde tenietgedaan zou worden en wij niet langer slaven van de zonde zouden zijn (Rom. 6:6). Het kruis bepaalt dus in belangrijke mate de positie van de christen.

Bij het kruis leren wij ook dat wij zijn vrijgemaakt van de wet, doordat wij voor de wet gestorven zijn en nu een Ander toebehoren, namelijk Hem Die uit de doden is opgewekt (Rom. 7:4-6). Dat betekent niet dat de christen wetteloos is, want hij staat onder de wet van *Christus*. De christen is wettelijk aan Christus onderworpen en hij vervult de wet van Christus (zie 1 Kor. 9:21; Gal. 6:2). Christus Zélf is onze leefregel geworden en door Zijn Geest stelt Hij ons ook in staat aan deze hoge norm te voldoen. De wet van de Sinaï eiste dat de Israëliet zijn naaste zou liefhebben als zichzelf, maar de wet van Christus – de wet van de liefde – vraagt dat wij onszelf helemaal *wegcijferen* en dat wij evenals Christus zelfs ons leven voor de broeders zullen inzetten (1 Joh. 3:16).

Wanneer wij de Brief aan de Galaten lezen, dan zien wij hoe het kruis onze verhouding tot de wet, tot het eigen zondige vlees en ook tot de wereld fundamenteel veranderd heeft (Gal. 2:19-20; 5:24; 6:14). De gelovige is voor de wereld gekruisigd, want het kruis van Christus betekende de veroordeling van de wereld en van de duistere machten die haar beheersen (Joh. 12:31; 16:11; Kol. 2:14-15). Door het kruis is tevens de grondslag gelegd voor de verzoening, niet alleen van Gods kinderen, maar van alle dingen in de hemel en op de aarde

(Kol. 1:20-22). De schepping zal tot God worden teruggebracht door het bloed van Christus' kruis.

Nieuwe familiebanden

Bij het kruis leren wij ook dat wij als discipelen van de Gekruisigde niet alléén in deze wereld staan, maar dat wij met elkaar zijn verbonden en elkaar wederzijds tot steun kunnen zijn. Wij vormen één lichaam, één huis, één familie. Het voorbeeld van Maria en de geliefde discipel maakt dit duidelijk. Bij het kruis legde Christus een nieuwe band tussen Zijn moeder en Johannes: 'Toen nu Jezus Zijn moeder zag, en de discipel die Hij liefhad daarbij zag staan, zei Hij tot Zijn moeder: Vrouw, zie, uw zoon. Daarna zei Hij tot de discipel: Zie, uw moeder. En van dat uur af nam de discipel haar in zijn huis' (Joh. 19:26-27).

De opmerkzame lezer van dit Evangelie zal bij dit derde kruiswoord onmiddellijk terugdenken aan de totaal andere woorden van de Heer tegen Maria bij het begin van Zijn dienstwerk: 'Vrouw, wat heb Ik met u te doen? Mijn uur is nog niet gekomen' (Joh. 2:4). Toen moest Hij haar vermanen, omdat Hij in Zijn dienst uitsluitend afhankelijk kon zijn van de wil van de Vader. Maar nu de Heer Zijn taak had volbracht en aan het einde van Zijn loopbaan was gekomen, wilde Hij haar vertroosten en haar verdriet verzachten. Hoewel Hijzelf op dat moment het zwaarste lijden onderging dat maar denkbaar is, had Hij toch aandacht voor haar. Hij wilde haar smart verlichten, want het besef dat de dood hen zou scheiden sneed ongetwijfeld als een zwaard door Maria's ziel (vgl. Luk. 2:35). Daarom was het Zijn

wens dat Johannes, de geliefde discipel, de opengevallen plaats zou innemen. En deze voldeed aan de laatste wens van de Heiland door vanaf dat uur de zorg voor Maria op zich te nemen.

Deze nieuwe familieband vormt een illustratie van onze onderlinge verbondenheid als discipelen van de Heer. Als gelovigen zijn wij met elkaar verbonden op grond van het volbrachte werk op het kruis van Golgotha. De Heer Zelf heeft ons aan elkaar gegeven en nauwe gemeenschapsbanden gelegd tussen Zijn verlostten, als het resultaat van Zijn dood en opstanding (vgl. Joh. 20:17). Wij vormen één familie, één huisgezin. De Vader noemt ons Zijn kinderen en de Zoon noemt ons Zijn broeders.

Het is zeker niet toevallig dat juist Johannes ons in zijn eerste Brief zoveel vertelt over de familie van Gods kinderen en over de onderlinge relaties tussen de leden ervan. Als kinderen van God zijn wij uit God geboren en daarom dienen wij Hem te openbaren in een wereld die Hem niet kent. De goddelijke wezenstrekken – God is licht, en God is liefde – bepalen het karakter van onze onderlinge verhoudingen (1 Joh. 1:5; 4:8, 16).

Er zijn ook verschillende relaties binnen deze ene familie, zowel met elkaar als met de Heer. Johannes spreekt over alle gelovigen als kinderen van de Vader, maar hij maakt ook onderscheid: er zijn vaders in Christus, jongelingen en kleine kinderen in het geloof (zie 1 Joh. 2:12-27). In deze relaties die de Heer Zelf heeft gegeven, dienen wij zorg voor elkaar te dragen en elkaar tot hulp en steun te zijn. Stervend heeft de Heiland ons niet alleen aan Zichzelf, maar ook aan elkaar verbonden.

Johannes, de geliefde discipel

4. Bij het open graf

Johannes 20:1-18

Getuigen van Christus' opstanding

Johannes, de geliefde discipel, was niet alleen getuige van de kruisiging van Christus, maar ook van Diens opstanding uit de doden. Bij het open graf van Christus ontmoeten wij Johannes weer, samen met Petrus. Na het bericht van Maria van Magdala dat het lichaam van de Heer was weggenomen uit het graf, waren zij samen op weg gegaan naar de graftuin: Simon Petrus en de andere discipel die door Jezus geliefd werd (Joh. 20:2-3).

Petrus deed dit – naar ik aanneem – met de nodige schroom, want zijn relatie met de Heer die hij had verloochend was toen nog niet in orde gebracht. Dat gebeurde pas later (mogelijk in de middag van die eerste Paaszondag), toen de Heer hem persoonlijk verscheen (Luk. 24:34; 1 Kor. 15:5). Nog weer enige tijd later werd hij ook te midden van de discipelen hersteld als dienstknecht van de Heer, zoals wij zien in Johannes 21. Om die reden liep Petrus langzamer dan Johannes, hoewel ze beiden nieuwsgierig waren en snel op weg gingen naar het graf.

Johannes, die gedreven werd door zijn liefde voor de Heer, arriveerde het eerst (Joh. 20:4). Hij bukte zich voorover en zag de linnen doeken liggen (Joh. 20:5). De Griekse tekst suggereert hier dat hij scherp keek of hij iets kon onderscheiden, omdat er iets belangrijks te zien viel (vgl. Jak. 1:25; 1 Petr. 1:12). Wat hij zag liggen waren slechts de grafdoeken, het lichaam van de Heer was er niet meer.

Johannes ging echter niet in het graf, maar wachtte op zijn metgezel. Toen Petrus gekomen was, ging deze – impulsief als hij was – het graf binnen en zag de doeken liggen. Maar hij zag ook dat de zweetdoek, die op het hoofd van de Heer was geweest, niet bij de doeken lag. Deze lag ‘op één plaats afzonderlijk samengerold’ (Joh. 20:7). Dit was een overtuigend bewijs van de opstanding van de Heer. Zoals iemand eens heeft opgemerkt: ‘De Heer had, toen Hij opgestaan was, de linnen doeken en de zweetdoek samengerold en afzonderlijk neergelegd, niet in haast, maar kalm en weloverwogen, zoals iemand die geslapen heeft en ’s morgens zijn nachtkleren netjes opvouwt’.

Toch was dit nog niet voldoende om Petrus tot het geloof in de opstanding van Christus te brengen. Hij was alleen verbaasd over wat er gebeurd was (Luk. 24:12). Opnieuw blijkt het verschil in karakter tussen Petrus en Johannes, want van de laatste wordt wel gezegd dat hij geloofde nadat hij het graf was binnen- gegaan (Joh. 20:8).

Maar zelfs Johannes schoot op dit moment tekort, want hij bleef niet wachten om de Heer te ontmoeten. Hij verliet het graf en ging samen met Petrus weer naar huis. Maria van Magdala overtrof zelfs de geliefde discipel in toewijding, want zij bleef dicht bij het graf staan, en hilde. Terwijl zij hilde, boog zij zich voorover en keek in het graf (Joh. 20:11).

Maria wilde niet naar huis gaan, zij wilde haar Heer zien – hoewel zij alleen aan Hem dacht als de Gestorvene. Maar haar toewijding werd beloond. Zij zag eerst twee engelen zitten, in witte kleren, die haar probeerden te troosten. Daarna keerde zij zich om en zag Jezus staan in de graftuin. Maria was de eerste die het grote voorrecht had Hem als de Opgestane te ontmoeten. Het verslag van Markus bevestigt dit ook duidelijk (Mark. 16:9).

Zo leerde zij de Heer in dit totaal nieuwe karakter kennen, in deze nieuwe hoedanigheid: als Hem Die was opgestaan uit de doden. Voortaan zou Hij het Hoofd zijn van een nieuwe familie, de familie van de kinderen van God, terwijl Hij Zijn plaats zou innemen in de hemel en zou opvaren naar de Vader. Maria moest dit belangrijke nieuws ook doorgeven aan de discipelen (Joh. 20:11-18).

De betekenis van Christus' opstanding

Het is van belang stil te staan bij deze ervaringen van de discipelen, en wel om twee redenen. Deze ervaringen tonen niet alleen de historiciteit van de opstanding aan, maar zij schetsen ons tevens een beeld van het groeiproces dat de discipelen doormaakten. Hun geestelijke groei in de kennis van de Heer is een illustratie van onze eigen groei: de groei in de genade en kennis van onze Heer en Heiland Jezus Christus (2 Petr. 3:18).

Het is een belangrijke zaak om Christus als de Gekruisigde te zien en Zijn zijde te kiezen, maar het is nog iets ánders Hem ook als de Opgestane te leren kennen en onszelf met Hem in deze nieuwe

hoedanigheid verbonden te weten. Om behouden te worden moet ik allereerst kijken naar de gekruisigde Christus. Ik moet in het geloof aanvaarden dat Hij op het kruis in mijn plaats is gestorven en daar het oordeel over mijn zonden heeft gedragen.

Maar in de tweede plaats moet ik ook met mijn hart geloven dat God Hem heeft opgewekt uit de doden (Rom. 10:9). Er is geloof nodig in Zijn verzoeningswerk, maar ook in Zijn opstanding uit de doden. Beide elementen horen bij het Evangelie. De blijde boodschap is als volgt: Christus is overgeleverd om onze overtredingen, maar Hij is opgewekt om onze rechtvaardiging (Rom. 4:25). Daarom zegt Paulus dat Christus voor ons gestorven is, maar dat er nog iets méér is. Hij is ook opgewekt, en Hij is aan de rechterhand van God om daar voor ons te bidden en te pleiten (Rom. 8:34).

Wat is nu het méérdere van de opstanding? Wat maakt Christus' opstanding zo bijzonder, vergeleken met de betekenis van het kruis? Het kruis was nodig om onze zonden weg te doen en de zonde in het vlees te veroordelen. Dat was dus eigenlijk een negatieve zaak, hoewel het kruis ook de manifestatie was van Gods liefde en genade. God schonk ons Zijn Zoon en gaf Hem over in dood en graf. Dat betekende het einde van de eerste mens. De opstanding heeft echter een positief aspect, doordat er iets geheel nieuws en beters aan het licht kwam. Christus liet de dood voorgoed achter Zich en Hij trad als de grote Overwinnaar binnen in een nieuwe wereld.

Het vraagstuk van de zonde had Hij door Zijn sterven voorgoed tot een oplossing gebracht. Hij verrees als de Triomfator over zonde, dood en Satan. Als zodanig is Hij het Hoofd van een nieuwe schepping geworden en de gelovigen zijn hiervan de eerste vruchten (Kol.

1:18; Jak. 1:18). Christus is dé Eersteling uit de doden, maar wij zijn als eerstelingen met Hem verbonden. De gestorven graankorrel heeft veel vrucht voortgebracht (Joh. 12:24). Wij zijn met Christus gekruisigd, gestorven en begraven, maar ook met Hem opgestaan tot een nieuw leven; in Hem zijn wij zelfs gezet in de hemelse gewesten (Rom. 6:4-6; Gal. 2:20; Ef. 2:4-6; Kol. 2:11-12).

De gelovigen vormen dus de rijke vrucht van Christus' werk, van de arbeid van Zijn ziel. Er is leven uit de dood tevoorschijn gekomen. Als vernieuwde mensen kunnen wij met Paulus zeggen: 'Zo is dan wie in Christus is een nieuwe schep-ping; het oude is voorbijgegaan, zie, het nieuwe is gekomen' (2 Kor. 5:17).

Eén geest met de Heer

Zo mogen wij om zo te zeggen met Johannes en Petrus onze plaats innemen bij het graf van Christus, in het bewustzijn van onze verbondenheid met Hem. Wij zijn verenigd met Hem, de gestorven en begraven Heiland. De twee discipelen gingen het graf zelfs binnen (Joh. 20:6, 8). Welnu, dat is precies wat betuigd wordt in de christelijke doop:

ik ben gestorven en begraven,
in Uw graf daalde ik ter neer;
ik ben nu in een veilige haven:
één met U, o dierbare Heer.

De doop is een 'begravenis'

Wij zijn immers gedoopt 'tot' of 'in' de dood van Christus (Rom. 6:3-4). Wij leggen de oude mens af en wij laten hem achter in het graf. De doop geeft aan dat wij ééngemaakt zijn met een gestorven en begraven Heer.

Maar dat is nog niet de hele waarheid over de christelijke positie, er is méér. Evenals Maria van Magdala mogen wij de Heer ook als de Opgestane leren kennen, als de Heer Die dood en graf heeft overwonnen en is teruggekeerd naar de Vader. Wij zijn ook in deze nieuwe positie met Hem verbonden, want wij behoren nu tot de familie van de laatste Adam. Hij noemt ons Zijn broeders en wij mogen de Vader ook ónze Vader noemen (Joh. 20:17). Dat is een geweldig voorrecht.

Wanneer iemand tot bekering en geloof in de Heer Jezus komt, zal hij niet onmiddellijk de draagwijdte van deze dingen beseffen. Er is geestelijke groei voor nodig om te begrijpen hoe nauw wij met de gestorven en opgestane Heer zijn verbonden. Dit blijkt wel uit het voorbeeld van de discipelen. Welke ervaringen hebben zij gehad met de opgestane Heer, en hoe zijn zij daardoor gegroeid in de vijftig dagen tussen Pasen en Pinksteren! Allereerst leerden zij Christus kennen als het ware Paaslam (1 Kor. 5:7). Daarna als de Eersteling uit de doden (1 Kor. 15:20, 23), als de ware Eerstelingsgarve (Lev. 23:9-11).

Hij stond op uit de doden op de eerste dag van de week, de dag ná de sabbat, en dat was de dag waarop de eerstelingsgarve van de oogst

aan God werd aangeboden. Na vele verschijningen van de opgestane Heer waren zij veertig dagen later ooggetuigen van Zijn hemelvaart. Toen realiseerden zij zich dat Hij als de hemelse Mens was gaan zitten aan Gods rechterhand (Hand. 1). Tien dagen daarna brak het Pinksterfeest aan en leerden zij Hem kennen als Degene Die doopte met de Heilige Geest en daardoor Zijn gemeente, Zijn lichaam op aarde, bouwde en vormde (Hand. 2).

En als wij het boek Handelingen verder lezen, kunnen wij ons alleen maar verbazen over het krachtige getuigenis dat de apostelen aflegden van de opgewekte en verhoogde Christus. Zij waren ver doorgedrongen in de kennis van Zijn Persoon en in de betekenis van Zijn werk. Zij wisten dat zij met de hemelse Heer verbonden waren en zij trokken daaruit ook de nodige consequenties. Zij hadden Christus vroeger wel gekend naar het vlees, maar nu niet meer (2 Kor. 5:16).

Voortaan telde alleen de nieuwe schepping (Gal. 6:15-16). Christus had immers Zijn intrede gedaan in de opstandingswereld. Dat is een geheel nieuwe orde van dingen, waarvoor Hij door Zijn verzoeningswerk de grondslag heeft gelegd. In de bediening van Paulus worden deze nieuwe, hemelse dingen nader verklaard en leren wij meer over onze verbondenheid met de opgewekte en verheerlijkte Heer. Maar het uitgangspunt is dat wij evenals Johannes onze plaats leren innemen bij het kruis en bij het open graf van Jezus.

Johannes, de geliefde discipel

5. Bij de zee van Tiberias (1)

Johannes 21:1-25

Van nu aan zult u mensen vangen

Christenen zijn nauw verbonden met de opgewekte en verheerlijkte Heer in de hemel. Als volgelingen van Hem hebben wij hier op aarde een taak te verrichten tot op het ogenblik van Zijn wederkomst. Hij is onze Leidsman, onze Aanvoerder. Hij is de grote Herder van de schapen (Hebr. 2:10; 12:2; 13:20).

Christus is de Opdrachtgever van Zijn discipelen. Dit wordt duidelijk gemaakt in het slothoofdstuk van het Evangelie naar Johannes. Johannes wordt hier nog twee keer de discipel genoemd, 'die Jezus liefhad' (Joh. 21:7, 20). Terwijl wij in Johannes 19 onze verbondenheid zien met de gekruisigde Christus, en in Johannes 20 onze éénmaking met de gestorven en opgestane Heer, zo zien wij in Johannes 21 onze huidige relatie met de Heer in de hemel. Hij deelt de gaven uit (vgl. Ef. 4:7vv.), en Hij draagt ons op voor Hem bezig te zijn en handel te drijven totdat Hij komt. In dit hoofdstuk leren wij dus nog weer andere belangrijke lessen met het oog op onze plaats en taak als volgelingen van de Heer.

Johannes 21 draagt duidelijk het karakter van een nawoord. Nadat de laatste verzen van hoofdstuk 20 het grote doel van het Evangelie hebben genoemd ('opdat u gelooft dat Jezus is de Christus, de Zoon van God, en opdat u gelovend het leven hebt in Zijn naam'), tekent hoofdstuk 21 hoe de Heer Zijn discipelen tot vissers van mensen maakte en hen inschakelde in Zijn dienst. Hij gaf de opdracht het net uit te werpen aan de rechterzijde van het schip en dat leidde tot een wonderbare visvangst (Joh. 21:6). Door Zichzelf zo in Zijn opstandingskracht en in Zijn absolute macht over alle dingen te openbaren, bereidde Hij Zijn discipelen voor op het werk dat zij moesten gaan doen.

Het initiatief dat Petrus had genomen om te gaan vissen op de zee van Tiberias (Joh. 21:3a), had uiteraard betrekking op een gewone visvangst. Hij dacht kennelijk niet meer aan het vissen van mensen, waarover de Heer vroeger al had gesproken bij de roeping van de eerste discipelen (Matt. 4:18-22; Mark. 1:16-20; Luk. 5:1-11). Petrus wilde zijn oude beroep weer opvatten, maar de ontmoeting met Christus maakte alles anders. Het werd een wonderbare visvangst, die het uitgangspunt vormde voor Petrus' herstel te midden van de overige discipelen. Op die wijze wilde de Heer hem in het openbaar de verantwoordelijke taak geven die Hij hem had toegedacht, een speciale taak zowel ten aanzien van de Joden als ten aanzien van de volken. Zo wordt in het slothoofdstuk van dit Evangelie de lijn als het ware teruggebogen naar de oorspronkelijke roeping van de discipelen en wordt deze in een nieuw licht geplaatst. De opgestane Heer maakte een nieuw begin met Zijn volgelingen. Zij leerden Hem definitief als hun Opdrachtgever kennen en zij zouden voortaan vissers van mensen zijn.

Opstandingstaferelen

In dit verband is het ook van belang te letten op de vermelding in Johannes 21:14, dat dit ‘reeds de derde maal was, dat Jezus na Zijn opwekking uit de doden Zich aan Zijn discipelen geopenbaard heeft’. Het getal drie spreekt van goddelijke volmaaktheid en van de volkomen bevestiging van de waarheid van de opstanding. Bij deze gelegenheid was er sprake van een groep van zeven discipelen, aan wie de Heer Zich vertoonde (Joh. 21:2).

Het voorgaande hoofdstuk beschrijft de eerste en de tweede verschijning van de opgestane Heer aan een wat grotere groep discipelen – eerst zonder Thomas, de volgende zondag echter met hem erbij (Joh. 20:19vv.). Behalve deze drie gelegenheden zijn er nog meer verschijningen van de Heer geweest in de tijd tussen Zijn opstanding en Zijn hemelvaart (Hand. 1:3), een keer zelfs aan meer dan vijfhonderd broeders tegelijk (1 Kor. 15:6).

Bovendien heeft de Heer ook enkele ontmoetingen gehad die een privé-karakter droegen: in de eerste plaats met Maria Magdalena (Mark. 16:9; Joh. 20:11-18), en vervolgens met de vrouwen uit Galilea die bij haar waren (Matt. 28:9-10; Luk. 23:55; 24:1,10). Daarna is Hij aan Simon Petrus verschenen (Luk. 24:34; 1 Kor. 15:5), en later op diezelfde eerste dag van de week aan de Emmaüsgangers (Luk. 24:13vv.). Hij is ook nog aan Jakobus verschenen (1 Kor. 15:7).

De Schrift bevat dus genoeg aanwijzingen dat er meer dan drie verschijningen zijn geweest van de opgestane Heer. Deze derde openbaring bij de zee van Tiberias aan de discipelen was in

tijdsvolgorde waarschijnlijk de zevende of de achtste verschijning sinds de Heer was opgestaan uit de doden.

Het is ook belangrijk dat deze verschijning plaatsvond in Galilea en niet in Jeruzalem, de stad waar Hij opstond uit de doden en verscheen aan de discipelen die op de eerste dag van de week waren bijeengekomen. In Galilea had de Heer de meeste jaren van Zijn leven doorgebracht. Dit deel van het land werd veracht door de Joden (Joh. 1:47; 7:52). De profeet Jesaja noemde het: 'Galilea der heidenen' (Jes. 8:23 Statenvert.). In deze landstreek van diepe duisternis en van de schaduw van de dood (Jes. 9:1-2), was het Licht van de wereld reddend verschenen. Na Zijn opstanding en hemelvaart zou Hij het Licht van de volken zijn en zou Gods heil reiken tot het einde van de aarde (Jes. 49:6). De Heer zou dit doen vanuit de hemel in de kracht van de Heilige Geest en door de dienst van Zijn apostelen.

Maar hier in Johannes 21 wordt een ander beeld gebruikt: dat van een heer en zijn knechten, een gezagvoerder en zijn vissers. De apostelen zouden hun netten uitwerpen op het bevel van de Heer in de zee van de volken en de naties, en ze zouden ze weer aan land brengen met een menigte van bekeerlingen. Galilea was de plaats waar zij de Grote Opdracht ontvingen, zoals men dat meestal noemt (Matt. 28:16-20; Mark. 16:14-18). De Heer ging hun voor naar Galilea, de landstreek die getuigde van Gods genade voor de heidenen. Daar beval Hij hen om heen te gaan in de hele wereld en het Evangelie te verkondigen aan de hele schepping.

Een andere belangrijke les uit dit gedeelte in Johannes 21 is dat wij in ons werk voor de Heer volkomen afhankelijk zijn van de aanwijzingen die Hij ons geeft. Zonder Hem kunnen wij niets doen

en blijft al onze inspanning vruchteloos (Joh. 15:5). Dat kan soms heel pijnlijk zijn. Onder aanvoering van Petrus hadden de discipelen de hele nacht gevestigd, maar 'in die nacht vingen zij niets' (Joh. 21:3b). Plotseling zagen zij in de ochtendnevel echter een Man op de oever staan, Die zij niet onmiddellijk herkenden. Deze vroeg hun of zij ook iets te eten hadden (Joh. 21:5). Sommige vertalingen gebruiken het woord 'toespijs' of rechtstreeks het woord 'vis'. Het gaat hier om iets dat men bij het brood kon eten en dat dit smakelijk maakte.

Het kwam er dus op neer dat de Heer vroeg of zij ook iets gevangen hadden, maar daarop moesten zij eerlijk toegeven dat hun pogingen op niets waren uitgelopen. Zij herkenden de Vreemdeling nog steeds niet, maar in Zijn stem lag zoveel gezag dat zij Zijn bevel opvolgden om het net uit te werpen aan de rechterkant van het schip. Dat was al eens eerder gebeurd in het verleden (vgl. Luk. 5:5-7). Het resultaat was ongelooflijk: zij konden het net niet meer trekken vanwege de menigte van de vissen (Joh. 21:6).

Het is de Heer

Daarna volgde direct de ontkenning (Joh. 21:7vv.). Johannes, die de Heer zo goed kende en gewend was in Zijn nabijheid te zijn, begreep intuïtief dat het de Heer moest zijn. Hij zei tegen Petrus: 'Het is de Heer!' Opnieuw bleek toen het impulsieve karakter van Petrus: hij sprong in het water om zo snel mogelijk bij de Heer te komen. Het is goed wanneer wij wensen in Zijn nabijheid te zijn! Dat was

ook Petrus' verlangen geweest toen de Heer op de zee wandelde (vgl. Matt. 14:28).

De andere discipelen kwamen met het scheepje en sleepten het net met de vissen naar de kant. Het schip zonk niet en het net scheurde niet, in tegenstelling tot wat er dreigde te gebeuren bij de eerste visvangst die zij deden op het woord van de Heer (Luk. 5:6-7). Petrus was degene die het net op het land trok, vol grote vissen, honderddrieënvijftig. Bij de roeping van de eerste discipelen was hij ook degene die – samen met Andreas – het net uitwierp in de zee (Matt. 4:18; Mark. 1:16).

Deze wonderbare visvangst is een beeld van het werk dat de discipelen voortaan zouden doen in afhankelijkheid van de Heer. Zij zouden het net van het Evangelie uitwerpen en Gods uitverkorenen bijeenbrengen, allen die bestemd waren voor het eeuwige leven. Anders dan in de gelijkenis van het sleepnet in Mattheüs 13, zijn het hier alleen goede vissen. Het gaat in Johannes 21 kennelijk niet om naambelijders, maar om hen die werkelijk de Heer toebehoren.

De vermelding van het precieze aantal wijst erop dat de Heer al de Zijnen kent, niemand van hen zal verloren gaan. Over dit getal honderddrieënvijftig is veel gespeculeerd. Augustinus zag hierin het getal van de uitverkorenen die bijeengebracht worden in de kerk. Hiëronymus bracht het in verbinding met de verkondiging van het Evangelie aan alle volken op aarde.

De apostel Petrus zou bij deze taak van het vissen van mensen een verantwoordelijke plaats innemen, zoals het boek Handelingen ook bevestigt. Hij was degene die het net van het Evangelie uitwierp in de

zee van de volken en het ook weer binnenhaalde, vol met bekeerlingen uit de Samaritanen en uit de heidenen (Hand. 8, 10 en 11).

In Handelingen 8 zien wij Petrus samen met Johannes en zo ook in Handelingen 3 en 4, waar het gaat om het getuigenis onder het Joodse volk. Zij waren in hun vroegere werk als vissers reeds metgezellen of deelgenoten (Luk. 5:10 Voorhoeve-vert.). In het vervolg van Johannes 21 zien wij hen eveneens in hun onderlinge verbondenheid als volgelingen van de Heer. Toch was er ook een duidelijk onderscheid in hun bediening. De Heer zinspeelde daarop na het herstel van Petrus. Zij moesten ieder persoonlijk Hem navolgen en gaan waar Hij hen leidde; bovendien zou de dienst van Johannes zich uitstrekken tot de eindtijd. Het is zeker niet eenvoudig de Heer te dienen en een visser van mensen te zijn, maar wij zien hier dat Hij het ons wil leren. Wij moeten alleen letten op Zijn bevel en dan is het resultaat ongelofelijk.

Verder kunnen wij in deze wonderbare visvangst ook een verwijzing zien naar de prediking van het Evangelie van het Koninkrijk in de laatste dagen. Daardoor zal er ook in de toekomst nog een grote menigte uit de volken worden behouden (vgl. Openb. 7). Dat zal gebeuren ná de opname van de gemeente, die bestaat uit degenen die niet gezien hebben en toch geloven (Joh. 20:29). In die tijd zal er ook een rest uit Israël tot geloof komen, die de Doorstokene zal aanschouwen en een rouwklacht over Hem zal aanheffen bij Zijn wederkomst (Zach. 12:10). De gemeente wordt in Johannes 20 afgebeeld door de vergaderde discipelen; en het gelovige overblijfsel uit Israël door Thomas, die de doorboorde handen en de doorstoken zijde van de Heer zag en zelfs mocht aanraken.

Johannes, de geliefde discipel

6. Bij de zee van Tiberias (2)

Johannes 21:1-25

Heb je Mij lief?

De liefde van God moet het motief zijn voor ons werk als vissers van mensen. Petrus moest na zijn verloochening van de Heer duidelijk worden bepaald bij deze belangrijke bron van iedere dienst (Joh. 21:15-17; vgl. 1 Kor. 13). Op de visvangst volgde een maaltijd met de Heer en daarna het publieke herstel van Petrus.

De Heer Zelf had alles al in gereedheid gebracht voor de maaltijd. Wanneer de discipelen aan land gaan, zien zij een kolenvuur en vis en brood daarop liggen (Joh. 21:9). Christus was de Gastheer en Hij nodigde Zijn discipelen uit om met Hem te eten, zoals Hij dat tijdens Zijn omwandeling op aarde ook zo vaak had gedaan. Zij mochten nu na Zijn opstanding opnieuw bij Hem zijn en de maaltijd met Hem houden, voordat zij als Zijn getuigen erop zouden uittrekken in de wereld. Allen waren er nu van doordrongen dat het de Heer was (Joh. 21:12).

Is dit ook geen les voor ons als volgelingen van Hem? Enerzijds dienen wij actief te zijn als Zijn dienstknechten, maar anderzijds is het ook belangrijk Zijn gemeenschap te zoeken en versterkt en verkwikt te

worden met de goede dingen die Hij voor ons heeft bereid. Wanneer wij zo in Zijn tegenwoordigheid verkeren en genieten van de gemeenschap met Hem, zal dat zeker ook tot gevolg hebben dat wij doordrongen raken van Zijn grootheid en heerlijkheid.

Ongetwijfeld zal dit kolenvuur bij Petrus herinneringen hebben opgeroepen aan het vuur in de voorhof van de hogepriester, waarbij hij zich had gewarmd en de Heer zo ernstig had verloochend (Joh. 18:18, 25). Ook het feit dat de Heer hem driemaal een vraag stelde, zal hem pijnlijk herinnerd hebben aan zijn drievoudige ontkenning dat hij Zijn discipel was.

Dat wordt bevestigd door de inhoud van de vragen. De Heer had aangekondigd dat alle discipelen Hem in de steek zouden laten, maar Petrus had zich erop beroemd dat hij Hem trouw zou blijven tot in de dood (Matt. 26:31-35; Mark. 14:27-31; Joh. 13:36-38). Het tegendeel was echter gebleken. Petrus was niet trouwer dan de anderen; zijn hoogmoed kwam voor de val (Spr. 16:18).

Daarom vroeg de Heer nu: 'Simon, zoon van Johannes, heb je Mij meer lief dan dezen?' (Joh. 21:15). Petrus moest zijn falen wel erkennen. Hij kon alleen maar heel schuchter antwoorden: 'Ja Heer, U weet dat ik van U houd'. Hij gebruikte een ander woord voor liefhebben dan het woord dat de Heer gebruikte en dat de goddelijke liefde aanduidt. Petrus moest toegeven dat zijn liefde voor de Meester niet groter was dan die van de anderen. Maar het was wel zo dat hij van Hem hield, dat hij aan Hem gehecht was.

Opnieuw stelde de Heer dezelfde vraag en Petrus gaf weer hetzelfde antwoord. Maar de Heer vroeg het voor de derde keer; daarbij

nam Hij het woord over dat Petrus tot nu toe had gebruikt voor liefhebben: ‘Houd je van Mij?’ Dat maakte Petrus bedroefd en hij legde zijn hart helemaal bloot. Hij zei als het ware: Heer, U kent en doorgrondt mij, U kijkt op de bodem van mijn hart en U weet dat ik toch van U houd. Maar hij erkende dat de alwetendheid van de Heer nodig was om dit vast te stellen: ‘Heer, U weet alles, U weet dat ik van U houd’ (Joh. 21:17).

Deze belijdenis was voldoende om Petrus te rehabiliteren. De andere discipelen begrepen ook dat de Heer hem weer wilde gebruiken, want na ieder antwoord kreeg Petrus ook een opdracht. De lammeren van de kudde van Christus mocht hij weiden, maar de schapen moest hij zowel hoeden als weiden. De lammeren komen eerst: zij hebben in de eerste plaats voedsel nodig. De schapen hebben echter ook correctie nodig: zij moeten in het rechte spoor worden geleid (vgl. Ps. 23:3).

Terwijl wij bij de wonderbare visvangst Petrus’ taak zagen ten opzichte van de volken, gaat het in dit gedeelte meer om zijn zorg voor de Joodse kudde (vgl. Joh. 10:3-4; Gal. 2:7-9; 1 en 2 Petrus). Het is ook mooi om te zien dat het motief voor deze dienst de liefde tot de Heer is. Dit geldt uiteraard voor iedere dienst. Is het echt zo dat wij van de Heer houden? Welnu, dan wil Hij ons gebruiken om zorg te dragen voor Zijn schapen.

Petrus en Johannes en hun dienst

Vervolgens kreeg Petrus te horen wat de prijs zou zijn die hij voor zijn discipelschap zou moeten betalen. Hij zou de Heer nu inderdaad

mogen volgen, zoals hij in de bovenzaal al had gevraagd (Joh. 13:36-38). Op die weg van navolging – de weg van lijden en martelaarschap – zou hij Christus gelijkvormig worden, want met zijn dood zou hij God verheerlijken (Joh. 21:19).

Daarna trekt Johannes, de geliefde discipel, weer onze aandacht. De Heer had Petrus de opdracht gegeven Hem te volgen, zoals Hij hem vroeger ook had geroepen om achter Hem te komen en Hem te volgen (Matt. 4:19). Maar Petrus draaide zich om en keek naar Johannes. Hij zag dat de geliefde discipel de Heer ook volgde en dit maakte hem nieuwsgierig hoe het met Johannes zou gaan. Zou hij ook als martelaar moeten sterven?

Hierop antwoordde Jezus: ‘Als Ik wil dat hij blijft totdat Ik kom, wat gaat het jou aan? Volg jij Mij’ (Joh. 21:22). Johannes volgde de Heer vanzelf; hij had daartoe geen aparte opdracht nodig. De evangelist herinnert in dit verband uitvoerig aan de gebeurtenissen in de bovenzaal (Joh. 21:20). Juist doordat de geliefde discipel een plaats van vertrouwen bij de Heer had gehad, begreep hij wel wat de wil van de Heer was en volgde hij Hem vanzelf.

Wij zien hier dus dat discipelschap allereerst een persoonlijke aangelegenheid is. Hoewel wij allen slechts één Meester hebben, moet ieder van ons Hem *persoonlijk* volgen. Onze belangstelling voor elkaar kan gemakkelijk ontaarden in bemoeizucht. Daarom roept de Heer ieder van ons afzonderlijk toe: ‘Volg jij Mij’. Iedere discipel heeft zijn eigen plaats en zijn eigen taak. Het komt alleen de Heer toe om te beslissen wat er met de ander zal gebeuren. En zoals Hij onze wegen leidt, is het goed.

Overigens betekent dit niet dat wij helemaal los van elkaar staan. Zo vinden wij Johannes en Petrus herhaaldelijk samen werkzaam in de dienst van de Meester (zie Hand. 3:1; 4:13; 8:14). Maar deze beide apostelen hadden toch ieder hun eigen plaats en hun eigen bediening, zoals blijkt uit de geschriften die zij – geïnspireerd door de Heilige Geest – hebben nagelaten aan de gemeente.

Wij hebben al gezien dat aan de apostel Petrus vooral de zorg werd toevertrouwd voor de kudde die Christus zou uitleiden uit de Joodse schaapskooi. Maar er waren ook andere schapen die moesten worden toegevoegd (Joh. 10:16), namelijk de gelovigen uit de volken. Ook voor hen zou Petrus de deur van het geloof openen. Hij zou het net van het Evangelie uitwerpen in de zee van de volken en het weer op het land trekken.

Johannes kreeg echter een andere taak, een werk dat minder opvallend was. Zijn bediening hield meer verband met de Persoon van de Heer Zelf. De plaats van intimiteit die Johannes innam, duidde dit ook al aan. Bij de apostel Johannes gaat het om het kennen van de Zoon van God. Christus is waarachtig Mens geworden om ons het leven te kunnen geven. Het eeuwige Woord is vlees geworden en heeft onder ons gewoond. Deze kennis van de Persoon van Christus is levendmakende kennis, ze leidt tot levensgemeenschap met de Vader en de Zoon (Joh. 17:3; 1 Joh. 1:1-4). De waarheid aangaande Jezus Christus als in het vlees gekomen is het vaste fundament dat blijft, ook al is de gemeente in verval geraakt en heeft ze niet beantwoord aan haar hemelse positie.

Terwijl de dienst van Petrus verband hield met de begintijd en de dienst van Paulus met de bloeitijd van de gemeente, heeft de bediening

van Johannes vooral te maken met de eindtijd. De betekenisvolle woorden van de Heer: 'Als Ik wil dat hij blijft totdat Ik kom', schijnen hierop te zinspelen. De taak van Johannes zou zich uitstrekken tot de wederkomst van Christus.

Hierbij kunnen wij denken aan het boek Openbaring, dat ons inzicht geeft in de laatste dingen. Wij kunnen echter ook denken aan het Evangelie naar Johannes en aan de Brieven van Johannes, die zich bezighouden met wat blijft en wat in zichzelf onaantastbaar is voor menselijk falen tot op het ogenblik van Christus' komst: namelijk het eeuwige leven dat op aarde geopenbaard is en dat nu ons deel is in de Zoon.

Bij de roeping van de eerste discipelen zien wij dat Petrus het net uitwierp in de zee, terwijl Johannes zich bezighield met het verstellen van de netten (Matt. 4:18-22; Mark. 1:16-20). Deze verschillende activiteiten zijn typerend voor de bedieningen van beide apostelen. Petrus wierp het net uit: hij begon met het werk van het bijeenbrengen van de gemeente. Maar Johannes repareerde de netten: zijn dienst voorzag in wat nodig was om het werk voort te zetten, ondanks verkeerde invloeden door het intredende verval in de christenheid. Hierbij valt te denken aan zijn strijd tegen de dwaalleraars die de waarheid van de Persoon van Christus aantastten, de vele antichristen die Christus loochenden als in het vlees gekomen (1 Joh. 2:18; 4:1-6; 2 Joh.).

Totdat Hij komt

Ten slotte leert het voorbeeld van Johannes ons ook dat wij als discipelen mogen uitzien naar de wederkomst van onze Heer. De ene dienstknecht zal omwille van zijn getuigenis wellicht zijn leven moeten laten (zoals Petrus), de andere zal blijven tot de komst van de Heer (zoals hier wordt voorgesteld door de figuur van Johannes). Wij weten niet welke weg de Heer voor ons heeft uitgestippeld. Alles hangt af van Zijn wil: 'Als Ik wil dat hij blijft totdat Ik kom' (Joh. 21:22).

Ieder van ons moet de Heer persoonlijk navolgen en Hem dienen in afwachting van Zijn spoedige wederkomst. Dit laat de Heer ook zien in de gelijkenis van de tien ponden. Wij moeten handel drijven totdat Hij terugkomt (Luk. 19:13). Wellicht zal Hij ons hier op aarde laten tot op dat moment, waarop zij die Hem toebehoren en die levend overblijven tot Zijn komst, plotseling worden veranderd en samen met de opgewekte ontslapenen de Heer tegemoet zullen gaan in de lucht (1 Kor. 15:51-52; 1 Thess. 4:15-18). Johannes vertegenwoordigt de eerste categorie van hen die levend overblijven totdat Hij komt, Petrus de tweede categorie van hen die ontslapen en zullen opstaan wanneer de roepstem van de Heer weerklinkt.

De slotverzen van Johannes 21 bevestigen dat de geliefde discipel de auteur is van dit Evangelie: 'Dit is de discipel die van deze dingen getuigt en die deze dingen heeft geschreven; en wij weten dat zijn getuigenis waar is' (Joh. 21:24-25). Hoe dankbaar mogen wij zijn voor de blijde boodschap die hij heeft opgetekend aangaande de

Zoon van God, in Wie ook wij door het geloof het eeuwige leven mogen bezitten.

Laat het zo zijn dat het voorbeeld van Johannes, de geliefde discipel, ons ertoe zal aansporen betere volgelingen van Christus te zijn doordat wij, evenals hij, leren gemeenschap te hebben met de verhoogde Heer, Zijn kant als de Gekruisigde te kiezen hier op aarde, te leven in de kracht van Zijn opstanding en Zijn terugkeer werkend te verwachten!

